

6 Programma leden en telt!

Inleiding en ontwikkelingen

Het programma “Iedereen telt!” gaat over brede welvaart. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving. En over sociale binding, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. In dit programma hebben we in het bijzonder aandacht voor het sociaal-cultureel functioneren van Zeeland. Hoe zijn individuen en groepen in de samenleving onderling in contact? En zijn zij in staat om relaties op te bouwen en zichzelf verder te ontwikkelen? We zetten cultuur, erfgoed, leefbaarheid, gezondheid en sport in om een levendig en sociaal Zeeland voor iedereen te bereiken. Dit doen we samen met andere overheden en organisaties, die hierin allemaal hun eigen rol hebben.

Cultuur

Cultuur is een belangrijke taak van de Provincie. Onder cultuur verstaan we het hele culturele veld van kunsten tot erfgoed en van cultuureducatie tot evenementen. Het Zeeuwse cultuur profiel kent regionale, nationale en internationale onderdelen. Een breed cultuuraanbod zorgt voor een aantrekkelijke regio waar mensen willen wonen, werken en recreëren voor (nieuwe) inwoners en toeristen. Met cultuur versterken we onze stedelijke aantrekkelijkheid en landschappelijke kenmerken. Cultuur draagt bij aan het Zeeuws bruto regionaal product (BRP) en de werkgelegenheid. Cultuur is daarnaast creatief, zorgt voor verbinding en connectie, maakt blij, prikkelt en spiegelt.

Ons beleid richt zich op Zeeuwse inwoners, bezoekers én op mensen die zich hier willen vestigen. We hechten veel waarde om aandacht te besteden aan makers, culturele vernieuwing, erfgoed en creatieve economie en zorgen ervoor dat dit voor iedereen toegankelijk en bereikbaar is. Hoewel de bezoekersaantallen binnen de cultuur- en erfgoed sector (onder andere musea, theaters, etc). Landelijk stijgen, nemen tegelijkertijd de kosten voor personeel en huisvesting toe. Daarnaast zorgt krapte op de arbeidsmarkt voor onvervulbare vacatures. Volgens ons is onder andere het bundelen van krachten door samenwerking nodig om de deze problemen op te vangen. Om de waarde van Zeeland te versterken en wendbaar te blijven in deze complexe maatschappelijke veranderingen, is het van belang dat er geïnvesteerd wordt in samenwerkingen om deze problemen op te vangen en om in gezamenlijkheid te ontwikkelen en innoveren.

Erfgoed

Het Zeeuwse erfgoed is een belangrijk onderdeel van de Zeeuwse identiteit; het geeft een beeld van het verleden, het draagt bij aan de culturele identiteit in het heden en het geeft richting aan (ruimtelijke) ontwikkelingen in de toekomst. De Provincie heeft zowel wettelijke taken voor het behoud van erfgoed, als eigen ambities op het gebied van immaterieel erfgoed en de ondersteuning van erfgoedvrijwilligers.

Onder erfgoed verstaan we zowel het materieel erfgoed (roerend en onroerend), als het immaterieel erfgoed (tradities, ambachten, etc.). De talrijke monumenten, streekproducten en streekdrachten, dialecten en landschappen, zijn voorbeelden van erfgoed die het niet alleen waard zijn om te behouden en beschermen, maar ook om te ontsluiten aan zowel de inwoners van Zeeland als bezoekers. Ons beleid richt zich op de doelstelling om erfgoed te behouden, benutten, ontsluiten en beleefbaar en toegankelijk te maken.

Leefbaarheid en gezond leven

We geven uitvoering aan de leefbaarheidsagenda 2024-2027, complementair aan andere overheden en partijen en dragen daarmee bij aan de brede welvaart van alle Zeeuwen. Speerpunt is om zorg toekomstig te maken en te houden in Zeeland. Hierop wordt extra inzet gepleegd in de komende periode.

Sport

Met de verlenging van de inzet op het Zeeuws Sportakkoord 'Sport verenigt Zeeland' werken we aan een duurzame en toekomstbestendige sportinfrastructuur in Zeeland. Deze moet bereikbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn. We stimuleren bewegen en zetten in op een gezondere leefstijl. Ook brengen we op deze manier mensen samen.

Wettelijke taken

- Bibliotheekwet (Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (WSOB)).
- Erfgoedwet (inclusief wettelijke taken met betrekking tot archeologie).
- Omgevingswet.
- Mediawet.

Beleidskader

- [Zeeuwse Omgevingsvisie](#)
- [Koersdocument Uitvoeringsagenda Zeeuws Erfgoed](#)
- [Uitvoeringsagenda cultuur en erfgoed 2025 - 2032](#)
- [Zeeuws Sportakkoord](#)
- [Nationaal Sportakkoord 2018](#)
- [Coalitieakkoord 2023-2027 Met Zeeland, voor Zeeland](#)

Trendindicatoren

Trendindicatoren	Stand 2024	Stand 2025	Stand 2026
Aantal bezoekers Zeeuwse musea	617.768	603.570	n.n.b.
Aantal toekenningen voor restauratie rijksmonumenten	14	15	n.n.b.
Aantal leerlingen cultuureducatie VO-MBO-HBO	niet bekend	nog niet bekend	n.n.b.
Aantal deelnemers Talentontwikkelingstrajecten	niet van toepassing	niet van toepassing	n.n.b.
Aantal toekenningen voor onderzoeksvragen en producties over Zeeland	niet van toepassing	niet van toepassing	n.n.b.
Aantal deelnemers restauratie opleidingsproject en restauratie cursusaanbod	niet van toepassing	niet van toepassing	n.n.b.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2024	Stand 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027	Einddoel
Basis voor cultuur en erfgoed	Aantal banen in de Zeeuwse creatieve sector (totaal)				1800	1850
	Aantal banen in de subsector Kunsten en erfgoed	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	860	900
Participatie en publieksverbreding	Gemiddeld rapportcijfer voor Zeeuws cultuur- en erfgoed aanbod	6,8	nog niet bekend	nog niet bekend	7,1	8,0
Jeugd en jongeren	Gemiddeld rapportcijfer zichtbaarheid van cultuur- en erfgoed aanbod door jongeren	6,1	nog niet bekend	nog niet bekend	6,5	7,5
Makersklimaat en kennisontwikkeling	Aantal bezoeken aan voorstellingen voor professionele podiumkunsten per capita	n.n.b.	nog niet bekend	nog niet bekend	0,5	1,0 bezoeken per inwoner
Innovatie en transitie	Aantal behandelde casussen bij het Zeeuws Erfgoed Expertteam	0	nog niet bekend	nog niet bekend	4	10
Leefbaarheid: meedoen en gezond in Zeeland	Percentage (2022 : 41,2%) van de bevolking van 15 jaar en ouder dat georganiseerd vrijwilligerswerk verricht in Zeeland (bron; CBS)	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	44%	50%

Doelstelling

Basis voor Cultuur en Erfgoed

Het aanmoedigen van meer dynamiek en samenwerking in de cultuur- en erfgoedsector en zorgen voor een stabiele basis(infrastructuur).

Acties

We voldoen aan de wettelijke taak om de restauratie van rijksmonumenten te faciliteren door middel van subsidies en ondersteuning

Sinds 2012 hebben Rijk en Provincies bestuurlijke afspraken gemaakt over de restauraties van rijksmonumenten zonder woonfunctie. Ook is afgesproken welke (rijks)middelen hiervoor worden ingezet. De restauratieopgave voor niet-woonhuismonumenten in Zeeland is groot; uit de erfgoedmonitor blijkt dat in Zeeland de staat van onderhoud slechter is dan in andere delen van Nederland. Daarom wordt een regeling voor de restauratie van niet-woonhuis en groene rijksmonumenten opengesteld. Het religieus erfgoed neemt hierin een bijzondere plek. We zetten volop in om het religieus erfgoed zoveel mogelijk te behouden door subsidies beschikbaar te stellen voor haalbaarheidsstudies en ondersteunen de gemeenten bij hun planvorming hierin.

Door middel van ons Zeeuws Archeologisch Depot versterken we de Zeeuwse archeologie

De Provincie Zeeland onderhoudt een depot voor archeologische bodemvondsten. Dit is een wettelijke taak. Vanuit dit depot wordt gewerkt aan het behoud van, onderzoek naar en publieke ontsluiting van de Zeeuwse archeologie. We onderzoeken de haalbaarheid van een nieuw archeologisch depot, al dan niet gecombineerd met andere functies (Zeeuws Collectie Centrum)

We voldoen aan onze wettelijke taak ter ondersteuning van de openbare bibliotheekfunctie

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) omschrijft specifieke provinciale taken die zijn toevertrouwd aan de Provinciale Ondersteuningsinstelling (POI):

- Ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken.
- De distributie van fysieke middelen en media tussen bibliotheekvestigingen binnen de provincie en tussen de provincies.
- Levering van gegevens, bijvoorbeeld over collecties aan de Koninklijke Bibliotheek en beleidsinformatie aan het ministerie van OCW.

In 2026 wordt naar verwachting een wetswijzing aangenomen voor een provinciale en gemeentelijke zorgplicht voor bibliotheken. De gemeenten ontvangen daarvoor ook structureel extra middelen. Door deze gemeentelijke zorgplicht, krijgen de Provincies een nieuwe taak op het gebied van het interbestuurlijke toezicht op gemeenten.

We subsidiëren één organisatie voor de ondersteuning van het cultuur- en erfgoedveld, daar waar het niet sector specifiek is

Uit landelijke vergelijkingen blijkt dat Zeeland veel culturele voorzieningen per inwoner heeft. Hiermee wordt een basisoniveau aan culturele voorzieningen nagestreefd. Veel maar relatief kleine locaties brengen ook mogelijke risico's met zich mee. Er is vaak te weinig geld en personeel om te investeren in professionaliteit. Door gebrek aan financiële middelen is er minder tijd en ruimte om te ontwikkelen. Daarnaast zijn de gestegen kosten binnen de culturele sector moeilijker te dragen voor relatief kleinere instellingen.

Om de behoefte aan ondersteuning bij niet sector specifieke kennisverzameling, kennisdeling, deskundigheidsbevordering en netwerkvorming te vervullen, wordt gekozen voor één ondersteuningsorganisatie subsidie te verlenen.

Doelstelling

Innovatie en Transitie

Het activeren van de cultuur- en erfgoedsector om bij te dragen aan het vormgeven van de grote transities.

Acties

We intensiveren de aandacht voor historische landschapselementen en – inrichting die bijdragen aan (landelijke) transities, zoals de klimaatopgave

De Provincie Zeeland intensificeert de aandacht voor historische landschapselementen en -inrichting. Hierbij wordt aandacht besteed aan onderdelen van de klimaatopgave die een bedreiging vormen voor dit erfgoed, zoals bijvoorbeeld droogte. Naast het behoud van gebouwd erfgoed dat als rijksmonument is aangewezen, geven we ook meer aandacht aan groene cultuurhistorische elementen rijksmonumenten.

We intensiveren de aandacht voor de waarde van cultuur in innovatieve processen bij onder andere het bedrijfsleven

Kunst, cultuur en erfgoed spelen een rol in het bevorderen van de creativiteit, ook binnen het bedrijfsleven. Daarom zetten we in op de wederkerigheid in deze relatie: cultuur en erfgoed brengen meerwaarde voor de omgeving, dus ook voor de werknemers. Daarnaast kan vanuit ontwerpend denken (als methode uit de creatieve sector) een andere kijk op bedrijfsprocessen komen. Met goede voorbeelden van bedrijven die deze methode succesvol hebben toegepast, worden Zeeuwse bedrijven gemotiveerd ook hierin te investeren. Daarnaast is er een lectoraat Kunst & transitie ingesteld via de HZ en DCC.

Een Zeeuws Erfgoed Expertteam is ingesteld om de transitie van erfgoed te bevorderen

Zeeland kent veel monumentale gebouwen zoals kerken, landhuizen en fabriekspanden. De beheerkosten van deze panden zijn vaak hoog, waardoor steeds meer monumentale panden

leegstaan. De beste manier om het behoud van een gebouw te garanderen, is om te zorgen dat het in gebruik blijft. Om dit te realiseren moet soms een pand een nieuwe, innovatieve functie krijgen. Het Zeeuws Erfgoed Expertteam kan hiervoor ingezet worden. We beginnen met een Erfgoed Expertteam voor agrarisch erfgoed en verkennen een uitbreiding naar andere categorieën monumenten.

Doelstelling

Jeugd en Jongeren

Het vergroten van de waardering, productie en deelname van jongeren aan cultuur en erfgoed.

Acties

We faciliteren een doorgaande leerlijn cultuur- en erfgoededucatie

Alle Zeeuwse kinderen en jongeren kunnen via cultuur- en erfgoed educatie in aanraking komen met het cultuur en erfgoedveld. Ze kunnen hiermee zichzelf ontwikkelen, maar ook gemotiveerd raken om in deze sector te gaan werken. De doorgaande leerlijn loopt daarom van het primair onderwijs tot en met het hoger onderwijs.

We zetten in op talentontwikkeling en (bij)scholing van startende en midcareer professionals in de cultuur- en erfgoed sector

Het ondersteunen van talenten in de cultuur- en erfgoedsector helpt bij het professionaliseren van de sector. De organisaties die een subsidie ontvangen uit de meerjarige regeling kunsten en festivals 2025-2028 voeren dit uit. Het draagt ook bij het binden van talent aan de regio en aan de persoonsontwikkeling.

Doelstelling

Leefbaarheid: meedoen en gezond in Zeeland

We streven naar een samenleving waarbij iedereen kan meedoen. De zorg moet daarbij beschikbaar en bereikbaar zijn.

Acties

De beschikbaar van (zorg)voorzieningen en kansengelijkheid

We ondersteunen (provincie brede) initiatieven die de bereikbaarheid en beschikbaarheid van (zorg)voorzieningen verbeteren en bijdragen aan de leefbaarheid in onze provincie. Daarnaast zetten we ons in voor kansengelijkheid door initiatieven te steunen die de deelname van alle inwoners aan de Zeeuwse samenleving bevorderen.

Sociale samenhang en participatie

In afstemming met de Zeeuwse gemeenten ondersteunen we (bewoners)initiatieven in de kernen die tot versterking van het voorzieningenniveau en de leefbaarheid leiden. We sluiten hierbij nadrukkelijk aan bij de initiatiefkraft en de betrokkenheid van de inwoners zelf. Hieraan geven we invulling door via de leefbaarheidsregeling subsidies toe te kennen.

Veilige en vrije samenleving

Een vrije, veilige, duurzame, inclusieve, rechtvaardige samenleving vraagt om actieve betrokkenheid van iedereen. Vanuit het programma 'Four Freedoms door het jaar heen' (Samenleving) investeert de Provincie in de thema's Vrijheid en Mensenrechten. Met als doel: de bewustwording over de waarde en betekenis van de Vier Vrijheden van Roosevelt en fundamentele mensenrechten in onze samenleving te versterken. En bewoners en partners (bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties etc.) te stimuleren zich in te (blijven) zetten voor een 'vrije en veilige' samenleving waarin mensenrechten worden gerespecteerd en gepromoot.

Gezond leven – sport verenigt Zeeland

Binnen het Zeeuws Sportakkoord werkt de provincie Zeeland met partners aan 6 themalijnen die betrekking hebben op sport en bewegen in Zeeland, per thema zijn er nadere doelstellingen en acties.

Een selectie van de voor 2027 geprogrammeerde acties welke via provinciale uitvoeringsorganisatie SportZeeland op de rol staan:

Inclusie

De Kustmarathon is er voor iedereen. We streven naar een toegankelijk en inclusief evenement waarin iedereen, ongeacht een aandoening, beperking of achtergrond, op een passende manier kan deelnemen en de kracht van bewegen en sport kan ervaren.

We ontwikkelen een toegankelijke en prikkelarme Kustmarathonroute, die iedereen de mogelijkheid biedt om de unieke beleving van de Kustmarathon op een rustig moment te ervaren.

Sociaal Veilige Sport;

Onze ambitie is om sociale veiligheid en integriteit structureel via gemeenten en sportbonden te verankeren in de sport, zodat zij het onmisbare fundament vormen voor een veilige, plezierige en geloofwaardige sportomgeving.

Bij tenminste 3 gemeenten is sociaal veilige sport verankerd in het sport & beweegbeleid

Vaardig in Bewegen;

Onze ambitie is om de motorische ontwikkeling (MQ+LQ) van Zeeuwse kinderen zichtbaar en bespreekbaar te maken door deze op te nemen in schoolrapporten, zodat ouders beter inzicht krijgen in de motorische ontwikkeling en leefstijlcomponenten van hun kind. Hiertoe zal SportZeeland ism het Health Development Instituut het mogelijk maken de kind gegevens te koppelen aan de onderwijs app Parro.

In deze pilot streven we naar tenminste 1 school waarin (AVG proef) de kind gegevens MQ, in het rapport wordt meegenomen waarmee deze kan dienen als voorbeeld voor bredere verspreiding.

Vitale aanbieders:

Onze ambitie is dat Zeeland in 2050 beschikt over een sport- en beweeginfrastructuur die iedereen uitnodigt en faciliteert om een leven lang, op eigen wijze en naar eigen mogelijkheden, te sporten en bewegen.

Hiervoor ontwikkelen we een duidelijke routekaart sport- en beweeginfrastructuur 2050, die is te gebruiken voor zowel gemeenten, sportbonden als sport- en beweegaanbieders.

Sportevenementen:

Sportevenementen zijn tegenwoordig een belangrijke drijfveer voor velen om 'in beweging te komen' ook voor jongeren. Provinciale Staten hebben hierover een motie aangenomen. We gaan hier in 2027 met een of twee evenementen en betreffende gemeenten, sportverenigingen invulling aan geven in pilots.

We geven in 2027 uitvoering aan de door Provinciale Staten aangenomen motie mbt 'sportevenementen en jongeren'.

Versterken gezondheidszorg en infrastructuur

We zetten ons in voor het (Provinciebreed) behoud en versterken van de zorg- en gezondheidsvoorzieningen in Zeeland. Dit doen we onder andere door samenwerking met de Zeeuwse Zorg Coalitie (ZZC), faciliteren van innovaties in de zorg en ondersteunen van initiatieven. Bijvoorbeeld die bijdragen aan het oplossen of verminderen van het personeelstekort in de zorg, zoals onder andere het tekort aan huis- en tandartsen.

Bevorderen positieve gezondheid

We ondersteunen Provinciebrede activiteiten die bijdragen aan de gezondheid in Zeeland.

- Een gezonde levensstijl en bewegen.
- 'Health in all policies' (Zorg en gezondheid in alle beleidsopgaven).

Doelstelling

Makersklimaat en kennisontwikkeling

Het mogelijk maken van meer producties in en over Zeeland inclusief kennisontwikkeling.

Acties

We faciliteren (wetenschappelijk) onderzoek naar Zeeuwse thema's

Provincie Zeeland heeft een rijk verleden, maar het verhaal hiervan is nog niet compleet. Door verschillende soorten onderzoek te ondersteunen, zoals archeologisch onderzoek, literatuurstudies of collectieonderzoek, kunnen de ontbrekende delen worden opgevuld.

We ondersteunen producties in alle cultuur- en erfgoed disciplines.

Provincie Zeeland wil het beroepsklimaat en culturele productie in Zeeland ondersteunen. Dit kan gaan om het ontwikkelen van nieuwe concepten, het maken van nieuwe (kunst)werken, het ontwikkelen van tentoonstellingen, of het uitvoeren van archeologisch en historisch onderzoek. Het gaat ook om produceren van kennis over Zeeuwse thema's. Stimulering van het productie- en makersklimaat vergroot de verbeelding en het bewustzijn van de Zeeuwse identiteit. Dit doen we onder andere door het ondersteunen van Provinciaal Archeologisch Onderzoek (POAZ) en een innovatiefonds (via Regio Deal 4).

Doelstelling

Participatie en Publieksverbreding

Het behouden, toegankelijk maken en benutten van cultuur en erfgoed voor iedereen.

Acties

We investeren in samenwerkingsverbanden binnen de cultuur- en erfgoedsector om daarmee de vrijwilligersparticipatie te vergroten

Vrijwilligers vormen de ruggengraat van veel cultuur- en erfgoedorganisaties in Provincie Zeeland. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan de continuïteit en het functioneren van de organisaties in Zeeland. Zij zorgen er mede voor dat cultuur- en erfgoed beschikbaar en beleefbaar blijven voor het publiek. Wanneer (vrijwilligers)organisaties de krachten bundelen, ontstaat er onder andere kennisuitwisseling. Bij de herijking van de ondersteuningstaken die we tot de provinciale opdracht rekenen, worden de behoeften vanuit de vrijwilligers(organisaties) betrokken. Provincie Zeeland en Zeeuwse gemeenten bekijken samen, in het kader van het convenant cultuur en erfgoed, welke (aanvullende) ondersteuning geboden kan worden om vrijwilligerswerk in de sector aantrekkelijker te maken, zodat we de huidige vrijwilligers langer behouden en meer vrijwilligers mee gaan doen. Hierbij wordt ook onderzocht of en zo ja, welke samenwerkingsverbanden ondersteund kunnen worden. Een van de instrumenten hierbij is het realiseren van een erfgoedwerkplaats voor erfgoedvrijwilligers.

We brengen de behoefte in kaart met betrekking tot erfgoed in relatie tot herdenken en vieren en agenderen deze

Door in te zetten op herdenken en vieren, bevordert de Provincie Zeeland de aandacht voor de geschiedenis van slavernij en de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast wordt via de Four Freedoms door het jaar heen aandacht gevraagd voor de vier universele vrijheden en vieren van vrijheid.

Er wordt een regeling voor immaterieel erfgoed opengesteld

Landelijk is steeds meer aandacht voor immaterieel erfgoed. Dit komt mede door het Verdrag van Faro en de ontwikkelingen op het gebied van erfgoedparticipatie. We hebben oog voor het unieke en rijke immaterieel erfgoed van vroegere, huidige en nieuwe inwoners van Zeeland. We blijven het immateriële erfgoed in Zeeland verbinden aan het materiële erfgoed (bijvoorbeeld een restauratieopgave met ambachten). Om de cultuur- en erfgoedparticipatie te vergroten wordt hiervoor een regeling opgesteld gericht op erfgoedvrijwilligersinitiatieven.?

Het Verdrag van Faro draait om meedoen, openstaan en verbinden. Het stelt dat erfgoed meer dan nu een functie kan hebben voor de samenleving. Niet alleen de historische plek zelf, het voorwerp of de traditie is belangrijk, maar vooral ook de verschillende betekenissen die mensen daaraan geven en de manier waarop het gebruikt wordt. Erfgoed is een bron voor ruimtelijke, sociale, economische en democratische ontwikkeling als alle belanghebbenden daar een betrokkenheid bij hebben. De cruciale elementen zijn samen te vatten in drie punten:

- Erfgoed als kwaliteit van een samenleving (erfgoed als sociale waarde).
- Erfgoed is een mensenrecht; iedereen en elke gemeenschap heeft recht op toegang tot en betrokkenheid bij erfgoed.
- Democratisering van erfgoed (medezeggenschap over wat erfgoed is).

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
Lasten	
060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed	21.242
060106 Participatie en Publieksverbreding	2.116
060107 Jeugd en Jongeren	752
060108 Makersklimaat	1.251
060109 Innovatie en Transitie	550
060110 Leefbaarheid – Meedoen en Gezond in Zeeland	3.034
069999 Ambtelijke inzet	2.116
Totaal Lasten	31.060
Baten	
060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed	506
060109 Innovatie en Transitie	20
Totaal Baten	526
Totaal begrote baten en lasten	-30.534
Onttrekkingen	
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	-750
Toevoegingen	
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	1.142
Totaal begrote reserves	-392
Totaal begroot	-30.927

